

AKTUALNO: SEZONA SKUPŠČIN DELNIŠKIH DRUŽB

Vse več direktorjev poskuša prisluhnuti malim delničarjem

V zadnjem času tako rekoč ne mine skupščinski dan, ki ga ne bi krogili tudi malimi delničarji gospodarskih družb. Medtem ko so prejšnji ponedeljek odločali o razrešnicah v kranjski Savi in v četrtek o nadzornikih v novomeški Krki, so sredi tedna zahtevali vložitev odškodninskih tožb zoper nekdanje odgovorne v Pivovarni Laško. Čeprav malih delničarjev danes ni na pretek, se zdi, kot da je njihov glas danes glasnejši kot kadar koli prej.

V Sloveniji je zdaj kar nekaj združenj, na katera se lahko zatečejo malimi delničarji, če menijo, da so kršene njihove korporacijske pravice. Poleg Vseslovenskega združenja malih delničarjev (VZMD) za njihove interese skrbita konkurenčno združenje MDS – Skupaj smo močnejši ter Zavod za zastopanje in izobraževanje malih delničarjev Maribor.

Vsa tri so na »delničarski sceni« žele nekaj časa, vendar niso edina. Od nedavnega smo namreč bogatejši še za posebno združenje, v katerega so se povezali malimi delničarji Pivovarne Laško.

Mali delničarji se prebujajo

Če je delničarskih združenj, društev ter takšnih in drugačnih sekcij danes vedno več, do prave renesanse malega delničarstva prihaja tudi v upravah delničarskih družb. Tako vsaj dajejo slutiti vse številnejši pozivi uprav delničarskih družb, ki k odločanju o pomembnih vprašanih druga za drugo vabijo tudi male delničarje. Od kod ta renesansa in ali to pomeni, da se tudi v upravah nenadoma zavedajo malih delničarjev in njihovega pomena za upravljanje družb?

»Vedno bolj, a še vedno premalo,« odgovarjata prva moža MDS – Skupaj smo močnejši in Zavoda za izobraževanje malih delničarjev Maribor Rajko Stankovič in Stojan Auer. Na to vprašanje tudi ni mogoče enoznačno odgovoriti, dodajata sogovornika.

Medtem ko malimi delničarji le redko uspejo s predlogom za svojega predstavnika v nadzornih svetih gospodarskih družb, se pri nekaterih drugih pomembnih vprašanih vendarle kaže preboj, meni Stankovič.

»Čedalje več direktorjev želi slišati mnenje malih delničarjev o načrtih družbe; na primer, ali bo šla

družba v odprto ali zaprto dokapitalizacijo ali na primer o načinu zamenjave deležev odvisnih družb za matično družbo. Tak je primer Pivovarne Laško, ki bo delnice Fructala, Uniona in Radenske zamenjala za delnice Pivovarne Laško in tako omogočila delničarjem, da v zameno za nelikvidne in netržne delnice pridobijo likvidne delnice, ki bodo kotirale na borzi.

Na koncu predora se vendarle kaže nekaj luči, vendar vse seveda ni idealno, dodajata sogovornika. Uprava novomeške Krke je preslišala pobudi kar dveh združenj za organizirano zbiranje pooblastil za udeležbo na nedavni skupščini družbe, kar je sicer praksa v Novi

Kreditni banki Maribor, Mercatorju, Petrolu, Gorenju in kranjski Savi.

»Posledica takšne odločitve je, da je bilo na skupščini Krke prisotnega nekaj manj kot 40 odstotkov kapitala, odsotnega pa kar 60 odstotkov,« pravi Stankovič.

V primeru Krke so malimi delničarji sicer le slavili, saj so na nedavni skupščini dobili enega nadzornika – ta je član tako društva MDS – Skupaj smo močnejši kot tudi član društva upokojencev Krke.

Avtonomni pri odločanju

Čeprav uprave in večinski lastniki ne prisluhnejo vedno zahtevam malih delničarjev – v kapitalizmu pač štejejo glasovi na skupščini –, se po drugi strani zdi, da so zadnje čase prav uprave delničarskih družb najbolj zaslužne za organizirano delovanje malih delničarjev. Organiziranje malih delničarjev namreč tudi nekaj stane, ne nazadnje informiranje delničarjev, tiskanje skupščinskih vabil in pisemske znamke niso zastoj.

Ker lahko le malokatero združenje računa na stalni vir prihodkov od članarin svojih članov, takšni ali drugačni prispevki pa niso dovoljni, so združenja pri organiziranju svojih članov odvisna prav od tovrstnih pobud uprav delničarskih družb. Le-te se lahko vključijo s pozivom delničarjem k organiziranemu zbiranju pooblastil za potrebe glasovanja na skupščinah, kar je danes stalna praksa v Novi Kreditni banki Maribor, Mercatorju, Petrolu, Pivovarni Laško.

V tem primeru družba za svoj račun in na račun vseh delničarjev izvede organizirano zbiranje pooblastil, kot možno izbiro pa na pooblastilo doda predstavnike zunanjih društev malih delničarjev.

»Če se družba odloči za organizirano zbiranje pooblastil, to naredi tudi z denarjem malih delničarjev, in zato menimo, da mora na seznam pooblaščenec uvrstiti tudi njihove predstavnike iz različnih združenj,« poudarja Stankovič.

In če tega mehanizma ni? Se morajo društva organizirati sama. O financiranju združenj malih delničarjev je v kuloarjih sicer mogoče slišati marsikaj, a sogovorniki zagotavljajo, da v ozadju ni »nobenih« velikih zgodb.

»Lahko zagotovim, da naše društvo nikdar ni prejelo niti centa davkoplačevalskega denarja ali donacije,« poudarja Kristjan Verbič iz VZMD. Prejemanje donacij je prepovedano, dodaja Stankovič. »Če se v družbah ne odločijo za organiziranje delničarjev, se moramo pač sami, po svojih omejenih zmoglostih. V tem primeru se o našem nastopanju na skupščini odločamo glede na težo problematike v podjetjih. Če želimo biti zastopniki malih delničarjev, se moramo namreč legitimirati s pooblastili malih delničarjev, in ne le z eno delnico, ki jo kupimo na borzi.«

Uspeh: prepoznavna skupina

In kaj malimi delničarji štejejo za svoj največji uspeh? »Tudi to, da so malimi delničarji danes prepoznavna skupina,« odgovarja Kristjan Verbič, ki je z VZMD oral ledino organiziranega malega delničarstva v Sloveniji. Rajko Stankovič pa omeni najnovejšo dogajanje v koprskem Istrabenzu.

Mali delničarji so namreč v začetku junija znova pozvali k prevetritvi nekdanjih poslov koprškega Istrabenza, saj jih moti, da glavni lastniki na nedavni skupščini niso odločali o odškodninski odgovornosti uprave in nekdanjih nadzornikov, ki so po njihovem mnenju potopili koprski Istrabenz. Te zmage malimi delničarji v Istrabenzu sicer še niso izbojevali, kaže pa, da se bo izredna skupščina »zgodila« po 15. avgustu, pravi Stankovič.

»Država in njeni upravljavci bodo mogoče premislili, da Igor Bavčar, Janko Kosmina in preostali nadzorniki Istrabenza le niso bili

tako zelo uspešni, da bi si zaslužili razrešnico za delo v preteklem letu in bodo prisluhnili naši zahtevi po reviziji poslov v Istrabenzu. Enako zahtevamo v Pivovarni Laško. Če bi mali delničarji uspeli z zahtevo po vložitvi odškodninskih tožbah zoper odgovorne, bi bila to velika mejnika v našem delovanju,« dodaja sogovornik.

VANJA TEKAVEC

POD DROBNOGLEDOM DELNIČARJEV – Kranjska Sava sodi med družbe z največ delničarji pri nas. Predsednik uprave Janez Bohorič je skupščino »opravil«
prejšnji ponedeljek. Foto Matej Družnik

RAJKO STANKOVIĆ Foto Tomi Lombar

KRISTJAN VERBIČ Foto Leon Vidic

STOJAN AUER Foto Ljubo Vukelič